

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Bod 2 – Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Bod bol zaradený na rokovanie HSR dňa 04.05.2026 Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako iniciatívny návrh, pričom podstatou návrhu je úprava právnych vzťahov upravených v zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších (ďalej len "zákon o sociálnych službách"), najmä v nadväznosti na novelu vykonanú zákonom č. 406/2025 Z. z. o príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu zákona je v nadväznosti na realizáciu Reformy integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti upraviť právne vzťahy v oblasti financovania sociálnych služieb, a to najmä v reakcii na právnu úpravu účinnú od 31. decembra 2026 zavedenú zákonom č. 406/2025 Z. z. o príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby a o zmene a doplnení niektorých zákonov a rozhodnutie Komisie (EÚ) 2025/2630 zo 16. decembra 2025 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo všeobecnom hospodárskom záujme.

V článku I sa navrhuje najmä:

- precizovanie právnej úpravy sociálnych služieb poskytovaných ako služby vo všeobecnom hospodárskom záujme, úprava pravidiel ich financovania, evidencie údajov v informačnom systéme sociálnych služieb a zúčtovania financovania, ako aj ustanovenie súvisiaceho mechanizmu výpočtu a vrátenia nadmernej náhrady,
- ustanovenie kompetencií Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pri kontrole hospodárenia poskytovateľov sociálnych služieb vo všeobecnom hospodárskom záujme, pri rozhodovaní o vrátení nadmernej náhrady a pri ukladaní penále za nedodržanie povinnosti jej vrátenia v ustanovenej lehote,
- zavedenie finančného príspevku na stratu z nevyhnutných pohľadávok,
- spresnenie okruhu subjektov, s ktorými ministerstvo uzatvára zmluvu o poskytovaní finančného príspevku na poskytovanie sociálnych služieb,
- precizovanie splnomocňujúceho ustanovenia na vydanie vykonávacieho právneho predpisu ministerstva, ktorým sa podrobnejšie upravia najmä oprávnené náklady, spôsob určenia primeraného zisku a spôsob výpočtu nadmernej náhrady.

V článkoch II až IV návrhu ide, v záujme úspešnej realizácie Reformy integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, o zmeny a doplnenia súvisiace so spresnením podmienok poskytovania príspevku na pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby na základe poznatkov z prípravy metodiky jeho aplikácie.

Tento zákon nadobúda účinnosť 31. decembra 2026 okrem čl. II a III, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2027.

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh zákona sa predkladá ako iniciatívny návrh. RÚZ návrh v medzirezortnom pripomienkovom konaní pripomienkovala, pričom niekoľko z predložených pripomienok naďalej zostáva predmetom rozporu.

RÚZ odporúča návrh na ďalšie konanie s nižšie uvedenými pripomienkami.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k Čl. I, novelizačný bod 15, ust. § 78ab ods. 3

Navrhujeme v ust. § 78ab ods. 3. vypustiť slová na konci vety „ktorá zanikla z dôvodu, že ju nebolo možné uspokojiť v konaní o dedičstve“, čím sa vypustí podmienka viažuca uznanie nevyožiteľnosti pohľadávky na ukončenie dedičského konania.

Odôvodnenie:

Súčasný návrh právnej úpravy, ktorý odkladá kompenzáciu za nevyožiteľné pohľadávky až do úplného ukončenia dedičského konania, môže spôsobiť niekoľkoročné oneskorenie financovania poskytovateľov, ktorí by nemali niesť neúmernú finančnú záťaž spojenú s poskytovaním služby sociálne zraniteľným osobám. Preto je nevyhnutné umožniť kompenzáciu prostredníctvom príspevku okamžite po preukázanej nevyožiteľnosti pohľadávky. Uplatnenie nároku za nevyožiteľnú pohľadávku v neskoršom dedičskom konaní by následne mohla prejsť na štát. Takáto úprava zabezpečí kontinuitu financovania služieb bez neúmerne dlhých prestojov.

2. Zásadná pripomienka k Čl. I, novelizačný bod 17, ust. § 78b

Navrhujeme vypustiť celý nový odsek 8. Ostatné ods. sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie:

V nadväznosti na predchádzajúcu pripomienku – potreba skoršej kompenzácie.

3. Zásadná pripomienka k Čl. I, vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme v čl. I za ust. § 78ab vložiť nové ust. § 78ac v znení:

„§78ac Finančný príspevok na stratu spôsobenú odôvodnenou neprítomnosťou prijímateľa v ambulatných službách“

(1) Poskytovateľovi ambulantnej sociálnej služby poskytovanej vo všeobecnom hospodárskom záujme ministerstvo poskytne finančný príspevok na stratu spôsobenú odôvodnenou neprítomnosťou prijímateľa v ambulatných službách.

(2) Finančný príspevok na stratu spôsobenú odôvodnenou neprítomnosťou prijímateľa v ambulatných službách sa poskytuje v sume zodpovedajúcej preukázateľnej strate príjmov poskytovateľa ambulantnej sociálnej služby spôsobenou výpadkom financovania služby z dôvodu odôvodnenej neprítomnosti prijímateľa súvisiacej s jeho zdravotným stavom v prípade, ak sa jeho miesto v ambulantnej službe neobsadí iným prijímateľom.

Odôvodnenie:

Uvedenou úpravou sa zavedie mechanizmus finančnej kompenzácie poskytovateľovi ambulantnej sociálnej služby pri odôvodnenej neprítomnosti prijímateľa, ak nie je možné jeho miesto operatívne obsadiť iným prijímateľom.

Súčasný model financovania podľa zákona o príspevku v odkázanosti, viazaný výlučne na reálne poskytnuté hodiny služby, nereflektuje prevádzkovú realitu ambulantných služieb. Tieto služby preberajú prijímateľa z jeho prirodzeného prostredia, ktoré má vlastné obmedzenia, a poskytovateľ pritom znáša fixné personálne a prevádzkové náklady aj počas neprítomnosti klienta.

Ak by sa finančná zodpovednosť preniesla úplne na prijímateľa, často by nemal dostatok prostriedkov na úhradu služby. Krátkodobé a nepredvídateľné absencie – napríklad kvôli zdravotnému stavu sprevádzajúceho príbuzného, hospitalizácii alebo infekčným rizikám – znemožňujú operatívne obsadenie kapacity.

Tento model preto nepriaznivo prenáša finančné riziko na poskytovateľa a v praxi ho penalizuje za absencie prijímateľov, čo môže viesť k finančnej nestabilite, selekcii prijímateľov podľa schopnosti platiť a následnému zníženiu dostupnosti služieb pre týchto prijímateľov, ako aj ohrozeniu udržateľnosti samotných ambulantných služieb.

Navrhovaný mechanizmus kompenzácie stabilizuje financovanie a zabezpečí dostupnosť služieb najmä pre najzraniteľnejšie skupiny, ktorými sú často zdravotne obmedzené osoby a je pre nich príznačná zdravotná komplikácia alebo obmedzenie prirodzeného prostredia (napr. mama ochorela a nemá kto dieťa zaviesť do DSS a pod.).

4. Zásadná pripomienka k Čl. I, novelizačný bod 44

Navrhujeme v ust. § 92b vypustiť celý ods. 4, ktorý predstavuje ustanovenie obmedzujúce plnú aplikáciu správneho poriadku.

Odôvodnenie:

Navrhovaná úprava oslabuje procesné práva účastníkov konania a narúša princípy spravodlivého konania.

5. Zásadná pripomienka k Čl. IV, vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme v čl. IV doplniť nový novelizačný bod 6. v znení:

„V §12 sa za ods.17 dopĺňa nový ods.18 v znení: „Skutočnosť, že odkázanej osobe je poskytovaná neformálna starostlivosť, sa nepovažuje za dôvod na neuznanie potreby ambulantnej sociálnej služby ani na obmedzenie jej rozsahu.“

Odôvodnenie:

Uvedenou úpravou sa do zákona č. 406/2025 Z. z. doplní ustanovenie, ktoré jednoznačne stanoví, že poskytovanie neformálnej starostlivosti nebude dôvodom na obmedzenie alebo neuznanie potreby ambulantnej sociálnej služby. Neformálna starostlivosť a ambulantná sociálna služba sa dopĺňajú. Odborná podpora rodinám zabezpečuje, že zdravotne znevýhodnená osoba môže zostať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom prostredí a starostlivosť je udržateľná a kvalitná. Navrhovaná úprava jednoznačne garantuje, že kombinácia formálnej a neformálnej starostlivosti zostáva podporovaným a štandardným modelom dlhodobej starostlivosti.

Zdroj: RÚZ